

SYYYHY eli scabies

Tartunta ja oireet

Syyhyn aiheuttaja on kosketustartuntana leviävä syyhypunkki, joka on 0,2-0,4 mm pituinen loinen. Syyhypunkki kaivaa ihon pintaan käytäviä, joihin se munii. Syyhy tarttuu ihokontaktissa, mutta myös vaatteiden, vuodevaatteiden ja esim. pyyhkeiden välityksellä. Lyhytaikaisessa ihokontaktissa, esim. kätellessä se harvoin tarttuu. Lapset voivat tartuttaa toisiaan leikkiessään.

Syyhy ilmenee kutiavina näppyinä 3-4 viikon kuluttua tartunnasta. Kutina on erityisen voimakasta iltaisin ja öisin. Syyhyille ominaisia käytäviä ilmenee yleensä kämmenissä, ranteissa ja jalkaterissä. Miesten sukuelimissä syyhy ilmenee punoittavina syyhynäppylöinä. Usein iho on ärtynyt ja siinä on raapimisjälkiä. Diagnoosi perustuu oireisiin ja punkin mikroskopointiin.

Hoito

Punkki tarvitsee ihmisen läheisyyttä ja lämpöä selvitäkseen hengissä. Ilman ihon lämpöä se menehtyy muutamassa vuorokaudessa.

Ennen hoitoa pestään ja kuivataan iho. Kynnet leikataan. NIX®- lääkevoide levitetään huolellisesti kaulasta varpaisiin. Voide sivellään koko ihoalueelle, myös kämmeniin ja jalkapohjin. Erityisen huolellinen tulee olla sormien/varpaiden välien, taiteiden, kainaloiden, navan, peräaukon ympäristön ja ulkoisten sukuelinten paikallishoidon osalta. Voidetta ei sivellä limakalvoille. Kasvojen ja pään alueella käsittely ulottuu korviin, niskaan ja leukaan. Vältä voiteen joutumista silmiin. Alle 3-vuotiailta käsitellään myös kasvot ja hiuspohja.

Voiteen annetaan vaikuttaa iholla 8-15 h, esim. yön yli. Tänä aikana ei saa peseytyä mistään kohdasta. Vaikutusajan jälkeen vaihdetaan uudet vuodevaatteet ja vaatteet. Voide pestään pois saippualla ja vedellä.

Kaikki viimeisen viikon aikana käytössä olleet vaatteet ja vuodevaatteet pestään 60 °C. Tekstiilit, jotka eivät kestä pesua, pidetään huoneenlämmössä suljetussa muovipussissa 3 vuorokautta. Vaihtoehtona on tuuletus ulkotiloissa kuten parvekkeella 3 vuorokauden ajan (yli 20 °C pakkasessa riittää 1 vrk). 80 °C saunassa riittää 2 tunnin käsittely tuhoamaan punkin. Patja sekä tekstiilipäällysteiset huonekalut, kuten sohva ja nojatuolit imuroidaan.

Voidehoito ja tekstiilien käsittely toistetaan 1 (-2) viikon kuluttua ensimmäisestä hoidosta.

Hoidon jälkeen

Iho-oireet kuten jälkikutina ja jälki-ihottuma saattavat kestää useamman viikon. Oireita voidaan hoitaa antihistamiinein ja kortisonivoitein. Ihoinfektiota hoidetaan antimikrobisella – ja kortisonivoiteella, tai niiden yhdistelmävoiteella.

Hoidon onnistumisen perusta on huolellisuus sekä ohjeiden noudattaminen. Kaikki samassa taloudessa asuvat hoidetaan, on oireita tai ei. Oireettomille riittää kertahoito, oireiset hoidetaan aina kahdesti.

Mahdolliset syyhyille altistuneet informoidaan tilanteesta.